

АТЫРАУ ҚАЛАСЫНДА ТУРИСТЕРДІ ТАРТУДА КРЕАТИВТІ ИНДУСТРИЯНЫ ДАМУДЫҢ МАҢЫЗЫ

Қожабалуан Мадина Ғалымқызы

gozhabaluan@gmail.com

Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті,
6B11101-Туризм және сервис ББ 4 курс студенті

Қазіргі таңда туризм саласы экономиканың қарқынды дамып, елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына оң әсерін тигізіп келе жатқан бағыттардың бірі. Жаңа жұмыс орындарын құруға мүмкіндік беріп, өңірдің инвестициялық тартымдылығын арттырады. Сонымен қатар туризм саласының дамуы жергілікті мәдениеттің, ұлттық дәстүрлердің және тарихи мұралардың сақталуына ықпал етеді.

Жаһандану жағдайында туристтердің талаптары мен қызығушылықтары өзгеріп, олардың сапалы әрі ерекше әсер алуға деген сұранысы артып отыр. Қазіргі турист тек табиғи немесе тарихи нысандарды көрумен шектелмей, жаңа әсерлер мен эмоциялар алуға ұмтылады. Соған байланысты туризм саласында креативті индустрияны дамыту маңызды бағыттардың бірі болып табылады.

Креативті индустрия – шығармашылық әлеуетке, инновациялық идеяларға және мәдени құндылықтарға негізделген экономиканың маңызды саласы. Ол мәдениет, өнер, дизайн, музыка, кино, театр, қолөнер, сән индустриясы және цифрлық технологиялар сияқты бағыттарды қамтиды. Креативті индустрия туристік өнімдердің тартымдылығын арттыруға және жаңа туристік бағыттарды қалыптастыруға мүмкіндік береді [1].

Қазақстанда туризм саласын дамыту мемлекеттік деңгейде ерекше назарға алынуда. Соңғы жылдары мәдени туризмді, ішкі туризмді және аймақтық туризмді дамытуға бағытталған бағдарламалар жүзеге асырылып келеді. Осы тұрғыда өңірлердің туристік әлеуетін тиімді пайдалану маңызды болып табылады. Сол өңірлердің бірі – Атырау қаласы.

Атырау қаласы өзінің географиялық орналасуы, тарихи мұралары және мәдени ерекшеліктері арқылы туристік әлеуеті жоғары өңірлердің қатарына жатады. Қала аумағында орналасқан тарихи нысандар, мәдени орталықтар және табиғи ресурстар туристтерді тартуға мүмкіндік береді. Алайда қалада туристік өнімдердің жеткіліксіздігі және креативті жобалардың аз болуы туристік ағынның төмен деңгейде болуына әсер етуде.

Осыған байланысты Атырау қаласында туристтерді тартуда креативті индустрияны дамыту мәселесі өзекті болып табылады. Креативті индустрия элементтерін тиімді пайдалану арқылы қаладағы туристік қызметтердің сапасын арттыруға, жаңа туристік өнімдерді қалыптастыруға және қаланың туристік тартымдылығын жоғарылатуға мүмкіндік бар.

Креативті индустрия ұғымы соңғы онжылдықтарда кеңінен қолданыла бастады және экономиканың жаңа бағыттарының бірі ретінде қарастырылады. Креативті индустрия шығармашылық қабілетке, интеллектуалдық меншікке және инновациялық идеяларға негізделген қызмет түрлерінің жиынтығын білдіреді. Бұл сала тек мәдениет пен өнерді ғана қамтып қоймай, сонымен қатар экономикалық дамудың маңызды факторына айналып отыр.

Креативті индустрия құрамына әртүрлі салалар кіреді. Олардың қатарына театр өнері, кино индустриясы, музыка, дизайн, сәулет өнері, сән индустриясы, жарнама, баспа ісі, қолөнер, ақпараттық технологиялар және ойын индустриясы жатады. Бұл салалар экономикалық тұрғыдан табыс әкелумен қатар, қоғамның мәдени дамуына да ықпал етеді [2].

Туризм саласында креативті индустрияның рөлі ерекше. Қазіргі таңда туристтер дәстүрлі экскурсиялардан гөрі ерекше тәжірибелерге қызығушылық танытады. Осыған байланысты креативті индустрия элементтерін пайдалану арқылы жаңа туристік өнімдерді әзірлеу мүмкіндігі туындайды. Мысалы, театрландырылған экскурсиялар, мәдени

фестивальдер, қолөнер көрмелері және ұлттық мәдени шаралар туристтердің қызығушылығын арттырады.

Креативті индустрия туризм саласының дамуына бірнеше бағыт бойынша әсер етеді. Біріншіден, ол туристік өнімдердің сапасын арттыруға мүмкіндік береді. Екіншіден, жаңа туристік маршруттар мен қызмет түрлерін қалыптастыруға ықпал етеді. Үшіншіден, өңірдің мәдени ерекшеліктерін көрсету арқылы туристтердің қызығушылығын арттырады.

Сонымен қатар креативті индустрия қала имиджін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Қазіргі таңда көптеген қалалар өздерінің бірегейлігін көрсету мақсатында мәдени фестивальдер, көрмелер және шығармашылық жобаларды ұйымдастыруда. Мұндай іс-шаралар туристтердің назарын аударып, қаланың танымалдылығын арттырады.

Атырау қаласының туристік әлеуеті ең алдымен тарихи және мәдени мұраларымен ерекшеленеді. Солардың ішінде ерекше маңызға ие нысандардың бірі – Сарайшық тарихи қалашығы. Бұл нысан ортағасырлық кезеңдегі маңызды сауда және мәдени орталықтардың бірі болған. Қазіргі таңда бұл аймақ туристтер үшін тарихи танымдық бағыттағы маңызды орын болып табылады. Сарайшық қалашығы негізінде тарихи туризмді дамытуға үлкен мүмкіндік бар [3].

Сонымен қатар Атырау қаласы арқылы ағатын Жайық өзені өңірдің табиғи ерекшеліктерінің бірі болып табылады. Жайық өзенінің жағалауы туристік демалыс орындарын дамытуға қолайлы аймақтардың қатарына жатады. Өзен жағасында мәдени іс-шаралар өткізу, фестивальдер ұйымдастыру және демалыс аймақтарын дамыту арқылы туристтердің қызығушылығын арттыруға болады.

Қала аумағында мәдениет және өнер саласына қатысты бірқатар нысандар орналасқан. Олардың қатарында театрлар, музейлер, көрме залдары және мәдени орталықтар бар. Бұл нысандар креативті индустрияны дамытуға негіз бола алады. Алайда қазіргі уақытта бұл мүмкіндіктер толық деңгейде пайдаланылмай отыр.

Атырау қаласының туристік әлеуетін дамытуда креативті индустрияны қолдану ерекше маңызға ие. Себебі қазіргі туристтер тек көрікті жерлерді аралап қана қоймай, жаңа әсерлер мен эмоциялар алуға ұмтылады. Осы тұрғыда шығармашылық бағыттағы іс-шаралар ұйымдастыру туристік тартымдылықты арттырудың тиімді тәсілі болып табылады.

Қазіргі таңда әлемдік тәжірибеде креативті индустрия элементтерін туризм саласында қолдану кеңінен таралған. Бұл бағытта фестивальдер, мәдени іс-шаралар, көрмелер және интерактивті жобалар ерекше рөл атқарады. Осындай тәжірибелерді Атырау қаласында да енгізуге мүмкіндік бар.

Атырау қаласында туристтерді тарту мақсатында креативті индустрия негізінде бірнеше бағытты дамыту ұсынылады. Бірінші бағыт – мәдени және шығармашылық фестивальдерді ұйымдастыру. Мысалы, ұлттық мәдениетке негізделген фестивальдер, музыка және театр өнеріне арналған шаралар туристтердің қызығушылығын арттыруға ықпал етеді. Мұндай фестивальдер жергілікті тұрғындардың да мәдени өмірін жандандыруға мүмкіндік береді [4].

Екінші бағыт – театрландырылған экскурсияларды енгізу болып табылады. Театрландырылған экскурсиялар туристтерге тарихи оқиғаларды сахналық көріністер арқылы көрсетуге мүмкіндік береді. Бұл әдіс тарихи ақпаратты қызықты әрі әсерлі түрде жеткізуге көмектеседі. Мысалы, Сарайшық қалашығында тарихи кейіпкерлердің қатысуымен интерактивті экскурсиялар ұйымдастыруға болады.

Үшінші бағыт – қолөнер және ұлттық мәдениетке негізделген шығармашылық шеберлік сабақтарын ұйымдастыру. Мұндай сабақтар туристтерге жергілікті мәдениетпен жақын танысуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар бұл жергілікті қолөнершілер үшін қосымша табыс көзі болуы мүмкін [5].

Төртінші бағыт – қалалық арт-кеңістіктерді дамыту болып табылады. Қазіргі уақытта көптеген қалаларда көше өнері, граффити және сәндік көркемдік элементтер туристік тартымдылықтың бір бөлігіне айналып отыр. Атырау қаласында да қоғамдық кеңістіктерді көркем безендіру арқылы ерекше туристік маршруттар жасауға болады.

Сонымен қатар цифрлық технологияларды пайдалану арқылы креативті индустрияны дамыту мүмкіндігі жоғары. Мысалы, виртуалды экскурсиялар, мобильді қосымшалар және интерактивті карталар туристтердің қала туралы ақпарат алуын жеңілдетеді. Бұл туристік қызметтердің сапасын арттыруға ықпал етеді.

Қорытындылай келе, креативті индустрия қазіргі заманғы туризм саласының маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Ол туристтерге ерекше тәжірибе ұсыну арқылы туристік өнімдердің тартымдылығын арттыруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар креативті индустрия өңірдің мәдени ерекшеліктерін сақтауға және дамытуға ықпал етеді [6].

Атырау қаласы өзінің тарихи, мәдени және табиғи ресурстары арқылы туристік әлеуеті жоғары өңірлердің қатарына жатады. Алайда бұл әлеуетті тиімді пайдалану үшін жаңа тәсілдерді енгізу қажет. Осы тұрғыда креативті индустрия элементтерін қолдану туристтерді тартудың тиімді құралдарының бірі болып табылады.

Ұсынылған бағыттарды жүзеге асыру арқылы Атырау қаласының туристік тартымдылығын арттыруға, жаңа туристік өнімдерді қалыптастыруға және өңірдің экономикалық дамуына үлес қосуға мүмкіндік бар. Сондықтан креативті индустрияны дамыту Атырау қаласының туризм саласын жетілдірудің маңызды бағыттарының бірі болып табылады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының креативті индустрияларды дамыту тұжырымдамасы. – Астана: ҚР Мәдениет және ақпарат министрлігі, 2023. – 45 б.
2. Мамраева Д., Ташенова Л. Креативті индустрияны зерттеудегі жаһандық үрдістер және олардың туризмге әсері // *Tourism and Hospitality Bulletin*. – 2025. – №2 (8). – Б. 45–56.
3. Ертүрік М. Қазақстанның материалдық емес мәдени мұра объектілерін креативті туризм шеңберінде бағалау // *Tourism and Hospitality Bulletin*. – 2023. – Б. 32–40.
4. Құсайынов С. Қазақстандағы туризм индустриясының дамуы. – Алматы: Экономика, 2018.
5. Атырау облысының туризмді дамыту бағдарламасы. – Атырау, 2022. – 35 б.
6. OECD. *Tourism and the Creative Economy*. – Paris: OECD Publishing, 2014. – 180 p.